

Vesiensuojelun näkökulma turvetuotannon lupahakemusten valmistelussa

Tarja Väyrynen, Turveruukki Oy

Uuden turvetuotantoalueen hankinnassa selvitetään kohdealueella olevan turpeen laatu ja määrä, alueen etäisyys käyttökohteeseen sekä mahdollisuus hankkia alue haltuun. Nykyään turvetuotantoa varten pyritään hankkimaan jo ojitettuja turvemaita.

Vesiensuojelu on yksi osa lupaprosessia. Tässä päähuomio kiinnitetään kuormitusta mahdollisimman hyvin vähentävän vesiensuojelurakenteen rakentamiseen tuotantoalueelle. Ympäristönsuojelusuunnitelmaa tehtäessä otetaan huomioon myös tuotantoalueen alapuolisen vesistön tila, alueen lähellä sijaitseva asutus sekä tuotannon kohteeksi suunnitellulla suolla esiintyvä kasvi- ja eläinlajisto.

Turvetuotantoalueen vesiensuojelun suunnittelussa on päätavoitteena saada käyttöön ympärivuotinen, gravitaatiolla toimiva pintavalutuskenttä. Sopivia alueita tällaiselle kentälle löytyy vielä Oulujoen pohjoispuoleiselta alueelta, mutta ei juuri enää Oulujoen eteläpuolelta. Vesiensuojelurakenteiksi sopivien suoalueiden haltuun saanti on lisäksi usein vaikeaa. Vesien johtaminen gravitaatiolla kentälle on pumpausta kustannustehokkaampi menetelmä, sillä pitkien sähkölinjojen rakentaminen on erittäin kallista.

Sopivia vesiensuojelurakenteita pohdittaessa on yhtenä vaihtoehtona pidetty pintavalutuskenttää vastaavan vesiensuojelurakenteen rakentamista ojitetulle suoalueelle. Ennallistamistoimet (ojien tukkiminen) tulisi tehdä hyvissä ajoin jo ennen lupaprosessia ja rakenteen käyttöönottoa. Myös erilaisten vesiensuojelurakenteiden yhdistelmien käyttöä kuormituksen vähentämisessä on pohdittu. Kesäaikana voidaan pumpata vedet suositusmitoitukset täyttävälle pintavalutuskentälle ja talviaikana vedet voidaan johtaa gravitaatiolla kosteikkoalueelle. Eri vesiensuojelumenetelmiä käytettäessä voidaan välttää talviaikaisen pumppauksen ongelmat.

Pintavalutusmenetelmästä rakenteellisesti poikkeavan vesiensuojelurakenteen toimivuuden arviointi ennakkolta on ollut vaikeaa. Toivoisimme, että TuKos-projekti voisi tuottaa tietoa myös tämän arvioinnin avuksi.

Pintavalutuskentäksi sopivia alueita on usein vaikeaa löytää turvetuotantosuon läheisyydestä. Tällainen alue on mahdollisesti löydetty kauempaa, jolloin on jouduttu kaivamaan pitkiä ojastoja vesien johtamiseksi turvetuotantoalueelta pintavalutuskentälle. Onko tämä ympäristöllisesti järkevää?

Onko myöskään aina tarpeen rakentaa keräilyojat pintavalutuskentän alapuolelle? Ojathan rakennetaan nykyisin pääasiassa vain päästötarkkailun tarpeisiin. Voitaisiinko tätä tarkkailua korvata joissakin tapauksissa vesistövaikutusten tarkkailulla? Tällöin vältettäisiin turhia kaivuita ja kaivuusta aiheutuvaa ojaeroosiota.

TuKos-projektilta toivomme ensisijaisesti toimivan, kustannustehokkaan, ojitetulle suoalueelle sijoitettavan kosteikkorakenteen kehittämistä. Tämän lisäksi on turvetuotannon vesiensuojelussa vielä monia muita kehittämistarpeita. Uusina innovaatioina voitaisiin mainita pienille tuotantoalueille soveltuvien vesiensuojelurakenteiden kehittäminen, selvitys mahdollisuuksista käyttää tuotannosta poistuneita alueita vesiensuojelutarkoituksiin, menetelmien kehittäminen jo olemassa olevien vesiensuojelukosteikkojen puhdistustehokkuuden lisäämiseen sekä selvitys gravitaatiokentiksi madallettujen kenttien puhdistustehokkuudesta.